

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор**

Оксана ТОНХА
2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Гуртовенка Владислава Олександровича

на тему: **«Продуктивність соняшнику залежно від обробітку ґрунту**

та заходів контролювання сегетальної рослинності

в Правобережному Лісостепу України»,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності **201 «Агрономія»**

галузі знань **20 «Аграрні науки та продовольство»**

Витяг з протоколу № 8 фахового семінару наукової ради науково-дослідного інституту рослинництва та ґрунтознавства агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від «22» квітня 2025 року.

Присутні члени наукової ради науково-дослідного інституту рослинництва та ґрунтознавства агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: Л. М. Шевчук, директор науково-дослідного інституту рослинництва та ґрунтознавства, професор кафедри садівництва імені професора В. Л. Симиренка, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН, голова наукової ради; В. П. Коваленко, декан агробіологічного факультету, професор кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, професор, заступник голови наукової ради; Р. С. Жила, доцент кафедри загальної, органічної та фізичної хімії, кандидат хімічних наук, доцент, секретар наукової ради; А. Д. Балаєв, професор кафедри ґрунтознавства та охорони ґрунтів імені професора М. К. Шикuli, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН; А. Г. Галстян, завідувач кафедри загальної, органічної та фізичної хімії, доктор хімічних наук, професор; Ю. М. Дмитренко, доцент кафедри генетики, селекції і насінництва імені професора М. О. Зеленського, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; С. М. Каленська, завідувач кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН; Г. М. Ковалишина, професор кафедри генетики, селекції і насінництва імені професора М. О. Зеленського, доктор сільськогосподарських наук, професор; Д. В. Літвінов, в. о. завідувача кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва імені О. І. Душечкіна, доктор сільськогосподарських наук, професор; Б. М. Мазур, завідувач кафедри садівництва імені професора В. Л. Симиренка, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; Б. О. Мазуренко, доцент кафедри рослинництва, доктор філософії зі спеціальності «Агрономія», доцент, голова ради молодих вчених агробіологічного факультету; Г. І. Подпрятков, завідувач кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва імені професора Б. В. Лесика, кандидат сільськогосподарських наук, професор; Т. І. Ущипівська, завідувач кафедри аналітичної і біонеорганічної хімії та якості води, кандидат хімічних наук, доцент; С. П. Танчик, завідувач кафедри землеробства та гербології, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН.

Інші присутні на засіданні наукової ради науково-дослідного інституту рослинництва та ґрунтознавства агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: Н. В. Башкірова, доцент

кафедри генетики, селекції і насінництва імені професора М. О. Зеленського, кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник; О. С. Гаврилюк, доцент кафедри садівництва імені професора В. Л. Смирненка, доктор філософії зі спеціальності «Садівництво та виноградарство»; В. Л. Жемойда, професор кафедри генетики, селекції і насінництва імені професора М. О. Зеленського, кандидат сільськогосподарських наук, професор; Є. В. Заїка, старший викладач кафедри генетики, селекції і насінництва імені професора М. О. Зеленського, кандидат сільськогосподарських культур; М. П. Косолап, доцент кафедри землеробства та гербології, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; М. М. Ладика, доцент кафедри екології агросфери та екологічного контролю, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; Н. В. Новицька, професор кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, професор; Р. О. Спряжка, старший викладач кафедри генетики, селекції і насінництва імені професора М. О. Зеленського, доктор філософії зі спеціальності «Агрономія»; В. П. Строкаль, доцент кафедри екології агросфери та екологічного контролю, кандидата педагогічних наук, доцент; О. А. Цюк, в. о. декана аграрного факультету Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, професор кафедри землеробства та гербології Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор сільськогосподарських наук, професор; А. В. Юник, доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; Я. С. Павлова, асистент кафедри землеробства та гербології; В. О. Гуртовенко, аспірант; К. А. Нестерова, аспірантка; І. В. Гаврилюк, аспірантка.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Гуртовенка Владислава Олександровича** на тему: «**Продуктивність соняшнику залежно від обробітку ґрунту та заходів контролювання сегетальної рослинності в Правобережному Лісостепу України**», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 201 «Агрономія».

Тему дисертації затверджено науковою радою науково-дослідного інституту рослинництва та ґрунтознавства агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 2 від «12» листопада 2021 року).

Дисертацію виконано на кафедрі землеробства та гербології Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор сільськогосподарських наук, професор **Цюк Олексій Анатолійович**, в. о. декана аграрного факультету Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля; професор кафедри землеробства та гербології Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь аспіранта В. О. Гуртовенка про основні положення дисертації. У результаті досліджень аспірантом уперше в умовах Правобережного Лісостепу України обґрунтовано ефективність заходів основного обробітку ґрунту на родючість та врожайність соняшнику; розроблено і рекомендовано виробництву практичні технології ефективного контролю бур'янів ґрунтовими гербіцидами в посівах соняшнику; удосконалено підхід до вибору ґрунтових гербіцидів для захисту соняшника від бур'янів залежно від кількості опадів; дістали подальшого розвитку дослідження впливу основного обробітку ґрунту на якісні показники урожаю соняшнику та пізнання фітотоксичної дії ґрунтових гербіцидів на культуру в умовах надмірного випадання опадів.

Здобувачу було задано 19 запитань, на які доповідач надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор О. А. Цюк, який зазначив про високий рівень проведених досліджень, навичок та компетентностей здобувача у галузі землеробства. У процесі виконання індивідуального навчального плану В. О. Гуртовенко виявив високу працездатність, загальну ерудицію та наполегливість в опануванні нових навчальних дисциплін. Під час проведення досліджень та виконання індивідуального плану наукової роботи проявив себе як самостійний, наполегливий, відповідальний науковець, який уміє вирішувати складні наукові завдання, володіє сучасними методами наукових досліджень, комунікаційними та іншими компетентностями,

що дозволяють йому цілісно, у логічній послідовності презентувати результати власних досліджень, публікувати їх в українських фахових наукових виданнях, обговорювати у науковій спільності, обґрунтовувати та відстоювати власні наукові досягнення.

Експерти:

Літвінов Д. В., доктор сільськогосподарських наук, професор, відзначив актуальність теми дослідження, його наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи. Експерт відзначив, що дисертація здобувача ступеня доктора філософії В. О. Гуртовенка є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій виконано конкретне наукове завдання щодо впливу заходів основного обробітку ґрунту на родючість та врожайність соняшнику. На основі аналізу дисертації, експертом запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Юник А. В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, відзначив актуальність обраної теми, високий ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків. Експерт відмітив, що під час виконання дисертації застосовано сучасні та класичні методи досліджень, які дозволили здобувачу досягти поставлених завдань та зробити логічні висновки. На основі аналізу дисертації, експертом запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: Л. М. Шевчук, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН; В. П. Коваленко, доктор сільськогосподарських наук, професор; С. М. Каленська, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН; С. П. Танчик, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН; Г. М. Ковалишина, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Виступаючи зазначили, що дисертацію В. О. Гуртовенка виконано на актуальну тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозиції експертів про рекомендацію дисертації В. О. Гуртовенка для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію Гуртовенка Владислава Олександровича на тему: «Продуктивність соняшнику залежно від обробітку ґрунту та заходів контролювання сегетальної рослинності в Правобережному Лісостепу України», члени наукової ради науково-дослідного інституту рослинництва та ґрунтознавства агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Дисертацію В. О. Гуртовенко присвячено дослідженню впливу заходів основного обробітку ґрунту та проти бур'янових заходів на родючість та врожайність соняшнику.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дисертація є складовою частиною досліджень кафедри землеробства та гербології агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Теоретичне обґрунтування та розроблення заходів управління родючістю ґрунту за зберігаючого землеробства» (номер державної реєстрації 0121U110137; 2021–2023 рр.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Здобувачем самостійно опрацьовано та узагальнено джерела наукової літератури за темою дисертації. Безпосередньо автором здійснено фенологічні спостереження, сплановано та проведено польові та лабораторні дослідження, статистичний аналіз отриманих експериментальних результатів, підготовку до публікації наукових праць, сформульовано висновки і рекомендації для виробництва. На основі отриманих даних було опубліковано наукові праці у фахових виданнях України.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Дослідження проведено на достатньо високому методичному рівні із використанням загально-прийнятих класичних методик і сучасних методів наукових досліджень. При аналізі отриманих результатів було застосовано сучасні засоби програмного забезпечення. Достовірність даних підтверджено достатнім обсягом досліджень та застосуванням надійних методів статистичної обробки даних. Висновки та рекомендації аргументовано результатами власних досліджень, вони відповідають меті та поставленим завданням.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. Основні результати, що визначають наукову новизну виконаного дослідження, охоплюють такі позиції: встановлено вплив основного обробітку ґрунту на водний режим, агрофізичні та агрохімічні властивості чорнозему типового; виявлено закономірності зміни врожайності соняшнику за різного основного обробітку ґрунту; встановлено ефективність ґрунтових гербіцидів та їх бакових сумішей у формуванні фітосанітарного стану та врожайності соняшнику; дано енергетичну та економічну оцінку ефективності агротехнологій вирощування соняшнику в умовах Правобережного Лісостепу України.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження. Практична цінність роботи полягає у проведенні польових досліджень та виробничій перевірці розроблених науково обґрунтованих рекомендацій виробництву щодо застосування найбільш економічно доцільних ґрунтозахисних способів основного обробітку ґрунту під соняшник в Правобережному Лісостепу України.

Наукові розробки пройшли виробничу перевірку в ТОВ «АГРО-ЛЕНД» Фастівського району Київської області на площі 300 га і в СТОВ «ЧЕРЕПИН» Білоцерківського району Київської області на площі 150 га. Результати впровадження підтвердили високу ефективність застосування чизельного обробітку за вирощування соняшнику. Застосування рекомендованої технології захисту посівів соняшнику від бур'янів дало можливість знизити затрати на його вирощування та у порівнянні із технологією господарства отримати додатковий прибуток 2160 грн/га.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 8 наукових працях, з яких 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тези наукових доповідей.

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

1. **Гуртовенко В. О.,** Цюк О. А. Водний режим чорнозему типового залежно від агротехнічних заходів. Аграрні інновації. 2023. № 22. С. 36–40. *(Гуртовенком В. О. взято участь у закладці та проведенні польових досліджень із соняшником, здійснено аналіз запасів доступної вологи. Цюком О. А. здійснено наукове керівництво проєктом щодо встановлення оптимального обробітку ґрунту, проведено аналіз літературних джерел).*

2. **Гуртовенко В. О.,** Цюк О. А. Ефективність застосування ґрунтових гербіцидів на посівах соняшника. Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2024. № 3 (109). *(Гуртовенком В. О. проведено польові дослідження, визначено ефективність ґрунтових гербіцидів, оформлено статтю. Цюком О. А. здійснено методичний супровід, часткове опрацювання наукових джерел).*

3. **Гуртовенко В. О.,** Цюк О. А. Зміна основних агрофізичних показників чорнозему типового за різних систем землеробства та систем основного обробітку ґрунту. Таврійський науковий вісник. 2024. № 138. С. 42–47. *(Гуртовенком В. О. проведено польові дослідження, здійснено аналіз експериментальних даних, наукових публікацій, підготовлено до друку статтю. Цюком О. А. здійснено методичний супровід закладки та проведення польових досліджень із соняшником).*

4. **Гуртовенко В. О.,** Цюк О. А. Зміна поживного режиму чорнозему типового залежно від системи землеробства та системи основного обробітку ґрунту у посівах соняшнику. Зрошуване землеробство. 2024. № 82. 2024. С. 26–30. *(Гуртовенком В. О. проведено польові дослідження, здійснено аналіз експериментальних даних, наукових публікацій, підготовлено до друку статтю. Цюком О. А. здійснено методичний супровід закладки та проведення польових досліджень із соняшником).*

Тези наукових доповідей

5. **Гуртовенко В. О.,** Цюк О. А. Ефективність ґрунтового захисту посівів соняшнику в умовах лісостепу України. Комплексний підхід до модернізації науки: методи, моделі та мультидисциплінарність: Міжнародна спеціалізована наукова конференція, м. Чернівці, 26 серпня 2022 року: тези доповіді. Чернівці, 2022. С. 231–233. *(Гуртовенком В. О. проведено аналіз даних. Цюком О. А. здійснено науковий супровід, підготовлено тези до публікації).*

6. **Гуртовенко В. О.,** Цюк О. А. Продуктивність соняшнику за різних систем обробітку ґрунту. Молодіжна наука заради миру та розвитку: Міжнародна науково-практична конференція, м. Чернівці, 9–11 листопада 2022 року: тези доповіді. Чернівці, 2022. С. 22–23. *(Гуртовенком В. О. проведено аналіз даних. Цюком О. А. здійснено науковий супровід, підготовлено тези до публікації).*

7. **Гуртовенко В. О.** Вплив гербіцидного захисту на формування врожайності соняшника в умовах правобережного лісостепу України. Гербологія в сучасному екологічно безпечному землеробстві: XIII науково-практична конференція, м. Київ, 15 березня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 20–22.

8. **Гуртовенко В. О.** Фітотоксичність соняшнику за внесення ґрунтових гербіцидів. Післявоєнне відновлення ґрунтових і рослинних ресурсів та продовольча безпека країни: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 20–21 червня 2024 року: тези доповіді. Київ. 2024. С. 89–92.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні положення дисертації було висвітлено на засіданнях кафедри землеробства та гербології агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 2021–2025 рр.); Міжнародній спеціалізованій науковій конференції «Комплексний підхід до модернізації науки: методи, моделі та мультидисциплінарність» (м. Чернівці, 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Молодіжна наука заради миру та розвитку» (м. Чернівці, 2022 р.); XIII науково-практичній конференції «Гербологія в сучасному екологічно безпечному землеробстві» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Післявоєнне відновлення ґрунтових і рослинних ресурсів та продовольча безпека країни» (м. Київ, 2024 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Гуртовенка Владислава Олександровича на тему: «Продуктивність соняшнику залежно від обробітку ґрунту та заходів контролювання сеgetальної рослинності в Правобережному Лісостепу України» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій представлено вирішення наукових та практичних завдань щодо впливу основного обробітку ґрунту та проти бур'янових заходів на родючість ґрунту та врожайність соняшнику. Отримані результати сприяють подальшому використанню у виробництві, що має важливе значення для галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Гуртовенка Владислава Олександровича дисертація на тему: «Продуктивність соняшнику залежно від обробітку ґрунту та заходів контролювання сеgetальної рослинності в Правобережному Лісостепу України» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Рішення прийнято одноголосно.

Експерти:

**Головуюча на засіданні фахового семінару
науково-дослідного інституту
рослинництва та ґрунтознавства
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, член-кореспондент НААН**

Людмила ШЕВЧУК

**В. о. завідувача кафедри агрохімії
та якості продукції рослинництва
імені О. І. Душечкіна
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор сільськогосподарських наук,
професор**

Дмитро ЛІТВІНОВ

**Доцент кафедри рослинництва
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент**

Анатолій ЮНИК

**Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії**

Сергій БОЯРЧУК